

REPUBLICA MOLDOVA
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

**PRIVIND INADMISSIBILITATEA SESIZĂRII PENTRU
INTERPRETAREA ARTICOLULUI 46 ALIN.(5) DIN CONSTITUȚIA
REPUBLICII MOLDOVA**
(Sesizarea nr. 41b/2012)

CHIȘINĂU
12 aprilie 2013

DECIZIE PRIVIND INADMISIBILITATEA SESIZĂRII PENTRU INTERPRETAREA
ARTICOLULUI 46 ALIN.(5) DIN CONSTITUȚIA REPUBLICII MOLDOVA

Curtea Constituțională, statuînd în componența:
DI Alexandru TĂNASE , *președinte, judecător-raportor*,
DI Igor DOLEA,
DI Tudor PANȚÎRU,
DI Petru RAILEAN, *judecători*,
cu participarea dnei Ludmila Chihai, *grefier*,

Avînd în vedere sesizarea depusă la 19 decembrie 2012,
înregistrată la aceeași dată,
Examinînd sesizarea în ședință plenară închisă,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La 19 decembrie 2012, dl Tudor Deliu, deputat în Parlament, a adresat Curții Constituționale sesizarea care vizează interpretarea articolului 46 alin.(5) din Constituție, potrivit căruia: *„Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului”*.

A. Motivele sesizării

2. Autorul sesizării a solicitat implicit interpretarea prevederilor articolului 46 alin.(5) din Constituție, care *obligă la asigurarea bunei vecinătăți*, în următoarele aspecte:

„a) Există o violare a articolului 8 din Convenția Europeană prin prisma ingerinței în dreptul la respectarea domiciliului, în cazul în care persistă pericolul prăbușirii unei construcții de pe terenul vecin datorate nerespectării distanței minime între construcții de diferite dimensiuni, astfel viața locatarilor fiind expusă unui pericol inevitabil?

b) În condițiile în care legislația civilă instituie doar criterii generale precum „încalcă nesemnificativ dreptul proprietarului vecin”, „prezența și utilizarea lor atentează în mod inadmisibil asupra terenului său”, nerespectarea distanței minime față de linia de hotar sau de construcția vecină, stabilită de lege, regulamentele de urbanism sau, în lipsa acestora, conform obiceiului locului, acestea constituie (a) o încălcare a obligației de respect reciproc, (b) o influență vecină considerabilă sau (c)

DECIZIE PRIVIND INADMISIBILITATEA SESIZĂRII PENTRU INTERPRETAREA
ARTICOLULUI 46 ALIN.(5) DIN CONSTITUȚIA REPUBLICII MOLDOVA

o atentare inadmisibilă asupra dreptului de proprietate coroborat cu dreptul de vecinătate?

c) Existența autorizației de construcție, eliberată de autoritățile publice locale, garantează oare faptul că dreptul de proprietate și de vecinătate nu pot fi lezate prin noua construcție? De asemenea, existența acestei autorizații îl exonerează de răspunderea civilă (eventuală) pe proprietarul-constructor față de vecini?

d) Obligativitatea existenței acordului vecinului la ridicarea și exploatarea construcției vecine operează numai atunci când aceasta atentează neproportional asupra terenului sau altui imobil vecin (fapt stabilit prin hotărâre judecătorească), sau și în cazul când prin eliberarea autorizației de construcție se permite indirect nerespectarea distanței minime și normale față de linia de hotar sau de construcțiile vecine?

e) Cum se încadrează în garanțiile constituționale drepturile primului vecin, care, la data când s-a stabilit într-un anumit loc, nu a știut și nici nu avea de unde să știe despre situația că în viitor imobilul vecin i-ar produce o tulburare de vecinătate și inconveniente anormale?

f) Există oare o ingerință în dreptul de proprietate în situația în care prin ridicarea și exploatarea construcției vecine se diminuează valoarea și exploatarea obișnuită și normală a imobilelor vecine? Cum corelează această realitate juridică cu articolul 1 din Protocolul nr.1 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale?"

B. Legislația pertinentă

3. Prevederile relevante ale Constituției (MO nr.1/1, 1994) sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...] (3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.”

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

DECIZIE PRIVIND INADMISIBILITATEA SESIZĂRII PENTRU INTERPRETAREA
ARTICOLULUI 46 ALIN.(5) DIN CONSTITUȚIA REPUBLICII MOLDOVA

Articolul 7
Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 9
Principiile fundamentale privind proprietatea

„(1) Proprietatea este publică și privată. Ea se constituie din bunuri materiale și intelectuale.

(2) Proprietatea nu poate fi folosită în detrimentul drepturilor, libertăților și demnității omului. [...]”

Articolul 15
Universalitatea

„Cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.”

Articolul 16
Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 24
Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică

„(1) Statul garantează fiecărui om dreptul la viață și la integritate fizică și psihică. [...]”

Articolul 28
Viața intimă, familială și privată

„Statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată.”

Articolul 29
Inviolabilitatea domiciliului

„(1) Domiciliul și reședința sînt inviolabile. Nimeni nu poate pătrunde sau rămîne în domiciliul sau în reședința unei persoane fără consimțămîntul acesteia. [...]”

Articolul 46
Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate.

DECIZIE PRIVIND INADMISIBILITATEA SESIZĂRII PENTRU INTERPRETAREA
ARTICOLULUI 46 ALIN.(5) DIN CONSTITUȚIA REPUBLICII MOLDOVA

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Averea dobîndită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobîndirii se prezumă.

(4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

(5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.

(6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.”

Articolul 54

Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„[...]”

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției. [...]”

Articolul 55

Exercitarea drepturilor și a libertăților

„Orice persoană își exercită drepturile și libertățile constituționale cu bună-credință, fără să încalce drepturile și libertățile altora.”

Articolul 127

Proprietatea

„(1) Statul ocrotește proprietatea.

(2) Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății. [...]”

4. Prevederile relevante ale Codului civil nr.1107-XV din 6 iunie 2002 (M.O. nr.82-86/661, 2002) sunt următoarele:

Articolul 315

Conținutul dreptului de proprietate

„(1) Proprietarul are drept de posesiune, de folosință și de dispoziție asupra bunului.

(2) Dreptul de proprietate este perpetuu.

DECIZIE PRIVIND INADMISIBILITATEA SESIZĂRII PENTRU INTERPRETAREA
ARTICOLULUI 46 ALIN.(5) DIN CONSTITUȚIA REPUBLICII MOLDOVA

(3) Dreptul de proprietate poate fi limitat prin lege sau de drepturile unui terț.

(4) Dreptul de folosință include și libertatea persoanei de a nu folosi bunul. Poate fi instituită prin lege obligația de folosire dacă nefolosirea bunurilor ar contraveni intereselor publice. În acest caz, proprietarul poate fi obligat fie să folosească el însuși bunul ori să-l dea în folosință unor terți în schimbul unei contraprestații corespunzătoare.

(5) Particularitățile dreptului de folosință a terenurilor agricole se stabilesc prin lege.

(6) Proprietarul este obligat să îngrijească și să întrețină bunul ce-i aparține dacă legea sau contractul nu prevede altfel.”

Articolul 316

Garantarea dreptului de proprietate

„(1) Proprietatea este, în condițiile legii, inviolabilă.

(2) Dreptul de proprietate este garantat. Nimeni nu poate fi silit a ceda proprietatea sa, afară numai pentru cauză de utilitate publică pentru o dreaptă și prealabilă despăgubire. Exproprierea se efectuează în condițiile legii.

(3) Pentru lucrări de interes general, autoritatea publică poate folosi solul oricărei proprietăți imobiliare cu obligația de a despăgubi proprietarul pentru daunele aduse solului, plantațiilor sau construcțiilor, precum și pentru alte daune imputabile ei.

(4) Despăgubirile prevăzute la alin.(2) și (3) se determină de comun acord cu proprietarul sau, în caz de divergență, prin hotărâre judecătorească. În acest caz, decizia de retragere a bunurilor din proprietatea persoanei nu poate fi executată pînă la rămînerea definitivă a hotărîrii judecătorești.

[...]”

Articolul 377

Obligația de respect reciproc

„Proprietarii terenurilor vecine sau ai altor bunuri imobile învecinate, pe lîngă respectarea drepturilor și obligațiilor prevăzute de lege, trebuie să se respecte reciproc. Se consideră vecin orice teren sau alt bun imobil de unde se pot produce influențe reciproce.”

Articolul 378

Influența vecină admisibilă

„(1) Proprietarul terenului sau al unui alt bun imobil nu poate interzice influența pe care o exercită asupra bunului său gazul, aburul, mirosul, funinginea, fumul, zgomotul, căldura, vibrația sau o altă influență similară provenită din terenul vecin dacă nu împiedică proprietarul în folosirea bunului sau dacă încalcă neesențial dreptul acestuia.

DECIZIE PRIVIND INADMISIBILITATEA SESIZĂRII PENTRU INTERPRETAREA
ARTICOLULUI 46 ALIN.(5) DIN CONSTITUȚIA REPUBLICII MOLDOVA

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică și în cazul în care influența este considerabilă, dar este produsă de folosirea obișnuită a unui alt teren și nu poate fi înlăturată prin măsuri justificate economic. Dacă este obligat să suporte o asemenea influență și dacă aceasta depășește folosirea recunoscută obișnuită în localitatea respectivă și limitele economice admisibile, proprietarul poate cere proprietarului de teren care cauzează influența o compensație corespunzătoare în formă bănească.”

Articolul 379
Atentarea inadmisibilă

„(1) Proprietarul poate cere interzicerea ridicării sau exploatării unor construcții sau instalații despre care se poate afirma cu certitudine că prezența și utilizarea lor atentează în mod inadmisibil asupra terenului său.

(2) Dacă construcția sau instalația a fost ridicată respectându-se distanța de la hotar stabilită de lege, demolarea sau interzicerea exploatării acestora poate fi cerută doar în cazul în care afectarea inadmisibilă s-a produs în mod evident.”

Articolul 380
Cererea de înlăturare a pericolului de prăbușire

„Dacă există pericolul prăbușirii construcției de pe terenul vecin peste terenul său, proprietarul poate cere vecinului să ia măsurile necesare pentru prevenirea acestui pericol.”

Articolul 389
Distanța pentru construcții, lucrări și plantații

„(1) Orice construcție, lucrare sau plantație se poate face de către proprietarul terenului numai cu respectarea unei distanțe minime față de linia de hotar, conform legii, regulamentului de urbanism sau, în lipsă, conform obiceiului locului, astfel încât să nu se aducă atingere drepturilor proprietarului vecin.

(2) Arborii, cu excepția celor mai mici de doi metri, a plantațiilor și a gardurilor vii, trebuie sădiți la distanța stipulată de lege, de regulamentul de urbanism sau de obiceiul locului, dar care să nu fie mai mică de 2 metri de linia de hotar.

(3) În caz de nerespectare a distanței prevăzute la alin.(1) și (2), proprietarul vecin este îndreptățit să ceară scoaterea ori tăierea la înălțimea convenită a arborilor, plantațiilor ori gardurilor pe cheltuiala proprietarului terenului pe care acestea sînt ridicate.”

Articolul 390
Depășirea hotarului terenului învecinat în cazul construcției

„(1) Dacă proprietarul unui teren, cu ocazia ridicării unei construcții, a construit dincolo de limita terenului său, fără a i se putea imputa premeditarea sau culpa gravă, vecinul trebuie să tolereze încălcarea hotarului dacă nu a obiectat pînă sau imediat după depășirea limitei.

(2) Vecinul prejudiciat prin situația prevăzută la alin.(1) trebuie despăgubit cu o rentă în bani, plătită anual, cu anticipație.

DECIZIE PRIVIND INADMISIBILITATEA SESIZĂRII PENTRU INTERPRETAREA
ARTICOLULUI 46 ALIN.(5) DIN CONSTITUȚIA REPUBLICII MOLDOVA

(3) Cel îndreptățit la rentă poate pretinde oricând ca debitorul său să-i achite prețul porțiunii de teren pe care s-a construit în schimbul transmiterii proprietății asupra acesteia.”

Articolul 391
Accesul pe terenul altuia

„(1) Orice proprietar este obligat ca, după primirea unui aviz scris sau verbal, să permită vecinului accesul pe teritoriul său, după caz, pentru efectuarea și întreținerea unei construcții, plantații și efectuarea unor alte lucrări pe terenul vecin.

(2) Proprietarul care este obligat să permită accesul pe teritoriul său are dreptul la compensarea prejudiciului cauzat doar prin acest fapt și la restabilirea terenului în starea anterioară.

(3) În cazul în care, datorită unei forțe naturale sau forțe majore, un bun a pătruns pe un teren străin sau a fost transportat acolo, proprietarul terenului trebuie să permită căutarea și ridicarea bunului, dacă nu a purces el însuși la căutare sau nu-l restituie. Bunul continuă să aparțină proprietarului său, cu excepția cazului când acesta renunță la el. Proprietarul terenului poate cere ridicarea bunului străin și aducerea terenului în situația anterioară.

(4) Proprietarul terenului care efectuează și întreține construcții, plantații sau execută alte lucrări pe teritoriul său nu are dreptul să pericliteze terenul vecin sau să compromită trăinicia construcțiilor, lucrărilor sau plantațiilor situate pe acesta.”

5. Prevederile relevante ale Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, amendată prin protocoalele adiționale la această convenție (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr.1298-XIII din 24 iulie 1997, M.O. nr.54-55/502, 1997), în continuare – „*Convenția Europeană*”, sunt următoarele:

Articolul 8
Dreptul la respectare a vieții private și de familie

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora.”

DECIZIE PRIVIND INADMISIBILITATEA SESIZĂRII PENTRU INTERPRETAREA
ARTICOLULUI 46 ALIN.(5) DIN CONSTITUȚIA REPUBLICII MOLDOVA

Articolul 1 din Primul Protocol adițional
Protecția proprietății

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decît pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

6. Prevederile relevante ale Declarației Universale a Drepturilor Omului din 10 decembrie 1948, adoptată la New York la 10 decembrie 1948, la care Republica Moldova a aderat prin Hotărîrea nr.217-XII din 28 iulie 1990 (Veștile nr.8/233, 1990), sunt următoarele:

Articolul 17

„1. Orice persoană are dreptul la proprietate atît singură cît și în asociere cu alții.

2. Nimeni nu va fi lipsit în mod arbitrar de proprietatea sa.”

Articolul 29

„1. Individul are îndatoriri față de colectivitate, numai în cadrul acesteia fiind posibilă dezvoltarea liberă și deplină a personalității sale.

2. În exercitarea drepturilor și libertăților sale, fiecare persoană este supusă numai îngrădirilor stabilite de lege în scopul exclusiv al asigurării recunoașterii și respectului drepturilor și libertăților celorlalți și în vederea satisfacerii cerințelor juste ale moralei, ordinii publice și bunăstării generale, într-o societate democratică.

3. Aceste drepturi și libertăți nu vor putea, în nici un caz să fie exercitate contrar scopurilor și principiilor Organizației Națiunilor Unite.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării

7. Autorul sesizării a remarcat că, în linii generale, obiectul sesizării se referă la un ansamblu de elemente și principii cu valoare constituțională interconexate, precum protecția și limitele proprietății, dreptul la viață privată și inviolabilitatea domiciliului, asigurarea bunei vecinătăți și securitatea raporturilor juridice.

8. Raportînd obiectul sesizării la dispozițiile Legii Supreme, autorul sesizării a constatat că articolul 46 din Constituție garantează dreptul la

DECIZIE PRIVIND INADMISIBILITATEA SESIZĂRII PENTRU INTERPRETAREA
ARTICOLULUI 46 ALIN.(5) DIN CONSTITUȚIA REPUBLICII MOLDOVA

proprietatea privată și protecția acesteia, precum și obligă la asigurarea bunei vecinătăți. Astfel, dispozițiile acestui articol obligă statul și ceilalți subiecți de drept să respecte proprietatea și buna vecinătate și să se abțină de la orice acțiune ce ar aduce atingere acestor drepturi cu valență constituțională.

9. Autorul sesizării menționează că, potrivit art.127 alin.(2) din Constituție, statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății. Mai mult ca atât, unul dintre principiile fundamentale privind proprietatea constă în faptul că aceasta nu poate fi folosită în detrimentul drepturilor, libertăților și demnității omului (art.9 alin.(2) din Constituție).

10. În virtutea dreptului de proprietate, proprietarul este îndreptățit să efectueze cu bunurile sale, în principiu, orice acțiuni, dar realizarea prerogativelor proprietarilor în deplinătatea lor poate să se reflecte negativ asupra intereselor altor membri ai societății, precum și asupra societății în întregime. Cadrul juridic concret al protecției dreptului de proprietate este determinat de conținutul și limitele proprietății, sarcină care, potrivit art.46 alin.(2), (4) și (5) din Constituție, este de competența legislativului.

11. Din aceste considerente, legiuitorul a recurs la stabilirea unor îngrădiri în exercitarea dreptului de proprietate. Scopul principal în stabilirea acestor îngrădiri constă în crearea condițiilor necesare pentru a face posibilă colocalizarea membrilor societății. Importanța existenței unor asemenea reglementări constă în stabilirea unor limite normale de exercitare a dreptului de proprietate pentru a asigura buna vecinătate.

12. Autorul sesizării menționează că scopul principal al reglementării raporturilor de vecinătate constă în crearea condițiilor adecvate pentru a face posibilă colocalizarea vecinilor și evitarea conflictelor care pot apărea în legătură cu exercitarea dreptului de proprietate de către fiecare titular în parte. Dreptul de vecinătate reprezintă o limitare legală a dreptului de proprietate, a cărui sferă de aplicare este redusă. Libertatea fiecărui proprietar încetează acolo unde începe vătămarea celui alt proprietar. Orice drept este restrâns prin libertatea altuia, orice drept este o atingere adusă libertății altuia.

13. Autorul sesizării consideră că este necesară tratarea mai detaliată a legăturii dintre apărarea dreptului de proprietate și apărarea dreptului de vecinătate, precum și a dreptului la viața privată și inviolabilitatea domiciliului, delimitate în Codul civil, raportată și la practica judiciară existentă atât la nivel național, cât și internațional.

14. De asemenea, autorul sesizării constată că actele normative în domeniu nu conțin o reglementare clară cu privire la zonele de siguranță sau la zonele de protecție, precum și cu privire la distanțele minime față de hotarul vecin și distanțele minime între construcțiile de diferite dimensiuni,

DECIZIE PRIVIND INADMISIBILITATEA SESIZĂRII PENTRU INTERPRETAREA
ARTICOLULUI 46 ALIN.(5) DIN CONSTITUȚIA REPUBLICII MOLDOVA

or, acest aspect prezintă o importanță deosebită nu numai prin prisma garantării dreptului de proprietate privată, ci și a dreptului la ocrotirea sănătății sau a însuși dreptului la viață.

B. Aprecierea Curții

15. Examinînd sesizarea sub aspectul admisibilității, Curtea reține următoarele.

Curtea Constituțională exercită jurisdicția constituțională la sesizarea subiecților specificați în articolul 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolul 38 din Codul jurisdicției constituționale.

16. Potrivit prevederilor legale, deputații în Parlament sînt subiecți cu drept de sesizare a Curții Constituționale.

17. La fel, articolul 135 alin. (1) lit. b) din Constituție, articolul 4 alin. (1) lit.b) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolul 4 alin. (1) lit.b) din Codul jurisdicției constituționale abilitează instanța de jurisdicție constituțională cu atribuția de interpretare a Constituției.

18. În context, Curtea relevă că prerogativa cu care a fost investită prin articolul 135 alin. (1) lit. b) din Legea Supremă presupune stabilirea sensului autentic și deplin al normelor constituționale, care poate fi realizat prin interpretarea textuală sau funcțională, în măsura în care poate fi dedusă din textul Constituției, ținînd cont de caracterul generic al normei, situațiile concrete pe care legiuitorul nu avea cum să le prevadă la momentul elaborării normei, reglementările ulterioare, precum și situațiile complexe în care norma trebuie aplicată.

19. Concomitent, Curtea reține că interpretarea dată dispozițiilor constituționale comportă caracter oficial și obligatoriu pentru toți subiecții raporturilor juridice.

20. În mai multe hotărîri ale sale, Curtea a relevat că scopul oricărei interpretări a normelor constituționale este de a asigura unitatea și înțelegerea corectă a conținutului și sensului lor autentic. Interpretarea oficială este imperativă în cazurile în care incertitudinea normelor constituționale este determinată de o situație concretă și această incertitudine nu poate fi soluționată printr-o altă procedură jurisdicțională. Necesitatea interpretării trebuie să fie confirmată prin esența problemei de drept rezultată din caracterul neuniform al dispozițiilor constituționale.

21. Avînd în vedere importanța interpretării dispozițiilor constituționale, Curtea Constituțională tratează sesizările de acest caracter cu o exigență deosebită. Acestea pot fi acceptate pentru examinare în fond doar în cazul în care dispoziția constituțională, a cărei interpretare se solicită, este incertă, ambiguă sau incompletă. La baza regulilor de acceptare a sesizărilor pentru

DECIZIE PRIVIND INADMISIBILITATEA SESIZĂRII PENTRU INTERPRETAREA
ARTICOLULUI 46 ALIN.(5) DIN CONSTITUȚIA REPUBLICII MOLDOVA

interpretarea Constituției stă principiul separației și colaborării puterilor, consfințit în articolul 6 din Constituție.

22. Curtea reține că, în speță, sesizarea vizează interpretarea articolului 46 alin.(5) din Constituție, potrivit căruia: „**Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului**”.

23. Curtea notează că articolul 46 din Legea Supremă garantează dreptul la proprietatea privată și protecția acesteia. Prin conținutul său acest drept exclude posibilitatea îngrădirii, prin utilizarea pîrghiilor economice și sociale, precum și obligă terțele persoane să se abțină de la orice acțiune care ar aduce atingere acestui drept.

24. În respectiva succesiune logică, Curtea observă că art. 315 din Codul civil statuează că proprietarul are dreptul de posesiune, folosință și de dispoziție asupra bunurilor sale și exercită acest drept în mod exclusiv, în nume și interes propriu, fără intervenția altor persoane.

25. Totodată, Curtea reține argumentul autorului sesizării, potrivit căruia cadrul juridic al protecției dreptului de proprietate este determinat și de limitarea acesteia, sarcină care, potrivit art. 46 alin. (2), (4) și (5) din Constituție, **este de competența legislativului**.

26. Subsecvent, potrivit articolului 72 alin. (3) lit. i) din Constituție, **Parlamentul adoptă legi organice prin care se reglementează regimul juridic general al proprietății și al moștenirii**. Astfel, Parlamentul a fost învestit cu competența de a stabili statutul juridic al participanților la circuitul civil, temeiurile apariției dreptului de proprietate și modul de exercitare a acestuia.

27. Supunînd examinării preliminare datele referitoare la obiectul sesizării, Curtea observă că argumentele invocate pentru interpretarea prevederilor constituționale țin de limitarea prerogativei de exercitare a dreptului de proprietate privată, prevăzută la articolul 46 alin.(5) din Constituție, limitare reglementată prin legi speciale, adoptate în dezvoltarea dispozițiilor constituționale.

28. În context, Curtea atestă că prevederea constituțională referitoare la limitarea dreptului de proprietate în scopul asigurării bunei vecinătăți a dobîndit o nuanțare organică în Capitolul V din Codul civil intitulat „Dreptul de vecinătate”. Prin urmare, Curtea consideră necesar a analiza prevederile legale în corelare cu obiectul sesizării pentru a nu comite o ingerință în sfera de activitate a Parlamentului.

29. Curtea reține că, dezvoltînd norma constituțională, legiuitorul a stabilit în articolele 377-394 din Codul civil limitele și modalitatea de exercitare a dreptului de vecinătate. Potrivit prevederilor art. 377 din Codul civil:

DECIZIE PRIVIND INADMISIBILITATEA SESIZĂRII PENTRU INTERPRETAREA
ARTICOLULUI 46 ALIN.(5) DIN CONSTITUȚIA REPUBLICII MOLDOVA

„Proprietarii terenurilor vecine sau ai altor bunuri imobile învecinate, pe lângă respectarea drepturilor și obligațiilor prevăzute de lege, trebuie să se respecte reciproc. Se consideră vecin orice teren sau alt bun imobil de unde se pot produce influențe reciproce.”

30. În context, din considerentul că realizarea prerogativelor proprietarului în deplinătatea lor poate să se reflecte negativ asupra intereselor altor membri ai societății, precum și asupra societății în întregime, legiuitorul a recurs la stabilirea unor îngrădiri în exercitarea dreptului de proprietate.

31. Potrivit celor enunțate *supra*, Curtea reiterează că îngrădirile dreptului de proprietate decurg atât din art. 46 alin. (5) din Constituție, cât și din art. 315 alin. (3) din Codul civil, care prevede că dreptul de proprietate ***poate fi limitat prin lege sau de drepturile unui terț.***

32. Curtea menționează că, reieșind din cadrul legal existent, scopul principal în stabilirea îngrădirilor dreptului de proprietate constă în crearea condițiilor necesare pentru a face posibilă conlocuirea membrilor societății.

33. După cum s-a relatat, printre îngrădirile dreptului de proprietate se numără și dreptul de vecinătate, care reprezintă o limitare legală și cu o sferă de aplicare redusă. Acesta se explică prin faptul că normele dreptului de vecinătate sunt aplicabile numai între proprietarii terenurilor sau bunurilor imobile vecine. Vecinătatea este o stare de fapt care generează anumite drepturi și obligații pentru proprietarii terenurilor sau altor bunuri imobile de unde se pot produce influențe reciproce. Pentru asemenea situații, pentru proprietarii terenurilor vecine sau ai altor bunuri imobile legea instituie obligația generală de a se respecta reciproc.

34. Prin prisma întrebărilor abordate de către autorul sesizării, Curtea menționează că legislația actuală cuprinde reglementări detaliate privind influența vecină admisibilă, atentarea inadmisibilă, cererea de înlăturare a pericolului de prăbușire, distanța pentru construcții și situațiile în care se admite depășirea hotarului terenului învecinat în cazul construcției, precum și modalitatea de soluționare a litigiilor privind hotarul.

35. În contextul celor invocate, Curtea relevă că, în argumentarea criticii sale, autorul sesizării face abstracție de dispozițiile legale existente. Potrivit acestor dispoziții, legiuitorul a stabilit cadrul juridic pentru exercitarea dreptului de proprietate, în accepțiunea conferită de Constituție, în așa fel încât să nu vină în coliziune cu interesele generale sau cu interesele particulare legitime ale altor subiecte de drept, instituind soluții juridice echitabile.

36. Totodată, Curtea reține că sesizarea abordează situații de fapt cu caracter litigios. Or, Curtea nu este competentă a analiza aplicarea unei dispoziții legale unei situații concrete.

37. La fel, Curtea menționează că soluționarea litigiilor concrete între persoane concrete este atribuția exclusivă a instanțelor judecătorești, acestea

DECIZIE PRIVIND INADMISIBILITATEA SESIZĂRII PENTRU INTERPRETAREA
ARTICOLULUI 46 ALIN.(5) DIN CONSTITUȚIA REPUBLICII MOLDOVA

fiind și singurele în măsură să cuantifice *in concreto* efectele aplicării normei la situația de fapt dedusă instanței, prin raportarea normelor contestate atât la dispozițiile constituționale, cât și la prevederile Convenției Europene.

38. Curtea relevă că este de competența instanței de judecată de a stabili dacă pentru fiecare caz în parte sunt respectate dispozițiile legale privind limita de exercitare a dreptului de proprietate.

39. De asemenea, soluționarea întrebărilor abordate de autorul sesizării ar echivala cu transformarea instanței de contencios constituțional într-un legislator pozitiv, lucru care ar contraveni art. 60 din Constituție, potrivit căruia „*Parlamentul este [...] unica autoritate legislativă a țării*”.

40. În context, Curtea menționează că interpretarea normei constituționale cuprinse în articolul 46 alin.(5) în aspectul sugerat în sesizare ar însemna comiterea unei imixțiuni în atribuțiile exclusive ale Parlamentului.

41. Totodată, potrivit prevederilor articolului 66 din Constituție, Parlamentul:

„c) interpretează legile și asigură unitatea reglementărilor legislative pe întreg teritoriul țării”.

42. La fel, Curtea reține și prevederile art. 4 din Legea nr.780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative, potrivit cărora actul legislativ trebuie să corespundă dispozițiilor constituționale și să fie în concordanță cu cadrul juridic existent, cu sistemul de codificare și unificare a legislației. Articolul 43 din respectiva lege prevede că interpretarea oficială a legilor ține de competența exclusivă a Parlamentului.

43. În context, Curtea relevă că, în cazul în care există ambiguități în aplicarea legii, la care se face referire în sesizare, ce țin de omisiuni legislative, urmează să se opereze cu procedeele tehnice stipulate în Legea nr.780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative.

44. Concomitent, potrivit jurisprudenței Curții:

”Interpretarea dispozițiilor Legii Supreme de către Curtea Constituțională are drept scop eliminarea ambiguităților, elucidarea conținutului și evidențierea principiilor de drept cuprinse în ele” (Decizia Curții Constituționale din 25.12.2003).

45. Astfel, în lumina prevederilor legale pertinente existente, Curtea constată că dispozițiile constituționale ale articolului 46 alin.(5), potrivit cărora „***Dreptul de proprietate privată obligă [...] asigurarea bunei vecinătăți, [...]***”, nu conțin ambiguități, imprecizii sau neclarități, ele fiind exprese, prin urmare, nu necesită a fi interpretate de către Curtea Constituțională. Potrivit art.31 alin. (3) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.4 alin.(3) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea examinează în exclusivitate chestiuni de drept. Or, constatarea unei situații

DECIZIE PRIVIND INADMISIBILITATEA SESIZĂRII PENTRU INTERPRETAREA
ARTICOLULUI 46 ALIN.(5) DIN CONSTITUȚIA REPUBLICII MOLDOVA

sau a existenței unui fapt nicidecum nu poate fi considerată o chestiune de drept.

46. Prin sesizarea în cauză, Curții Constituționale i se cere să se pronunțe în vederea interpretării unor prevederi stabilite prin legi organice, ceea ce ar însemna depășirea limitelor competenței proprii, stabilite de articolul 31 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolul 6 din Codul jurisdicției constituționale. Or, după cum s-a menționat anterior, interpretarea legilor și asigurarea unității reglementărilor legislative pe întreg teritoriul țării este atribuția de bază a Parlamentului, unica autoritate legislativă a statului.

Concluzionând cele expuse și călăuzindu-se de prevederile articolelor 24 alin.(1), 26 alin.(1), 31 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 6 alin.(1) și (2), 39 alin.(2), 40, alin.(3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Nu se acceptă spre examinare în fond sesizarea pentru interpretarea articolului 46 alin.(5) din Constituția Republicii Moldova.*

2. *Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în „Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.*

Președinte

Alexandru TĂNASE

*Chișinău,
12 aprilie 2013, nr. 3
Dosarul nr.41b/2012*